

Ohjauksalan koulutus-
ja tutkimusyksikkö

Ohjauksen kehittämishankkeita ja käytänteitä

ISSN 1796-4717

Jyväskylän yliopisto
Kasvatustieteiden tiedekunta
Opettajankoulutuslaitos

Ohjauksen kehittämishankkeita ja käytänteitä

**AIKUISTEN OPPIMISVALMIUKSIEN
KEHITTÄMISHANKE**
- ohjauksellisten kysymysten näkökulmasta

Sirpa Ylönen

2006

Jyväskylän yliopisto
Kasvatustieteiden tiedekunta
Opettajankoulutuslaitos

TIIVISTELMÄ

Ylönen, Sirpa

Aikuisten oppimisvalmiuksien kehittämishanke – ohjauksellisten kysymysten näkökulmasta.

Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 2005, 32.

Kehittämishanke ohjauksen opintoihin on tehty Etelä-Savon alueen Aikuisten oppimisvalmiuksien kehittämishankkeeseen, Oppimistukikeskus -projektiin liittyen. Hanke on alkanut vuoden 2004 alusta ja se kestää vuoden 2006 loppuun. Hankkeelle on määritelty tavoitteiksi kehittää aikuiskoulutuksen ja työelämän ohjausjärjestelmämalli, joka hyödyttää niitä työnhakijoita, joilla on heikot oppimisvalmiudet ja joilta mahdollisesti puuttuu ammatillinen koulutus. Tarkoitus on tukea kyseisten henkilöiden koko koulutusprosessia ja vahvistaa elinikäisen oppimisen valmiuksia. Lisäksi tavoitteena on kehittää koulutusorganisaatioiden, työvoimahallinnon ja työelämän yhteistyötä ja verkottumista.

Oma kehittämishankkeeni muodostuu niistä sisällöistä, toiminnoista ja niiden kuvauksista, joissa olen itse ollut tavalla tai toisella mukana työskennellessäni hankkeessa. Kehittämishanketta on rakennettu toimintatutkimuksellista lähtökohdista käsin ja työskentely hankkeessa on ollut vahvasti toiminnallista, kokeilevaa ja käytännöstä rakentuvaa, joka näkyy myös kehittämishankkeen raportissa. Kehittämishankkeen raportti ei ole koko hankkeen kuvaus, mutta kuvaa osaa siitä toiminnasta jota hankkeen puitteissa on tehty Pieksämäen seudulla.

Projektin sisällöt ovat rakentuneet niin yksilö- kuin ryhmämuotoisesta toiminnasta sekä moniammatillisen verkostotyöskentelyn käynnistämisestä. Tarkoituksena on löytää sellaisia toimintoja ja hyviä käytäntöjä, jotka voisivat jäädä elämään myös kun hanke on ohi. Hankkeen myötä on vahvistunut se käsitys että tarvetta tämänkaltaiselle toiminnalle on, sillä nykyisissä ohjausjärjestelmissä on sekä oppilaitos- että laajemmalla tasolla sellaisia katvealueita, joita ei ole riittävästi huomioitu tai ne eivät nykyisellään kuulu minkään tahon vastuulle.

Asiasanat: elinikäinen oppiminen, ohjaus, oppimisvalmiudet, työvoimahallinto, ohjausjärjestelmät

ABSTRACT

Ylönen, Sirpa

Adult Learning Facilities Development Programme

- From Counseling Point of View

Jyväskylä: Jyväskylä University, 2005, 32

This development project is linked to the project of Centre for Support in Studies, which has begun in the beginning of year 2004 and will last to the end of year 2006 in the area of southern Savo. The project of Centre for Support in Studies is based on multi-professional networking and experiences. Aims in southern Savo are to enhance adult learners' educational level to meet the future needs in professional life, to create models to assess and strengthen adult learning facilities, to be cooperative and active in developing adult learning facilities in other municipalities as well.

In this report of my development project I am describing those activities which I have been involved in when working in this project. Working in this project has been mainly action based and experimental in nature and built in practice, which can also be seen in the report of this development project. This report is not the description of the whole project but it is describing the part of the functions, which have been done in Pieksämäki area. Activities are built by group counselling, personal counselling and starting multiprofessional networking. The purpose of this project is to find the actions and functions, which can be used later on. This kind of actions are needed because nowadays there are plenty of areas where there is lack of guidance or they are not anybody's responsibility.

Keywords: Lifelong Learning, Counselling, Learning Facilities, Labour Authorities, Counselling Strategies

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	5
2	HANKKEEN TAUSTAA JA TAVOITTEET.....	7
3	TUTKIMUKSELLISIA LÄHTÖKOHTIA.....	10
4	KEHITTÄMISHANKKEEN TOIMINPITEET JA SISÄLLÖT.....	13
4.1	Yksilöasiakkaiden ohjaustoiminta.....	15
4.2	Ryhmämuotoinen toiminta.....	18
4.2.1	Työvoimatoimiston henkilöstön koulutus.....	18
4.2.2	Maahanmuuttajien ja ulkomaalaisten opintopiiri.....	19
4.2.3	Pienryhmätoiminta.....	21
4.2.4	Infot ja opetussisältöjen keittäminen ryhmille.....	22
4.3	Moniammatillinen verkostotyöskentely.....	23
4.4	Muuta toimintaa.....	24
5	ARVIOINTIA JA JATKOSUUNNTELMIA.....	25
6	POHDINTAA.....	27
	LÄHTEET.....	29
	LIITTEET.....	30

1 JOHDANTO

Kehittämishankkeeni teen Etelä-Savon alueen Aikuisten oppimisvalmiuksien kehittämishankkeessa, Oppimistukikeskus-projektissa, joka on alkanut vuoden 2004 alussa ja jatkuu vuoden 2006 loppuun. Itse olen ollut mukana hankkeessa osa-aikaisesti projektityöntekijänä helmikuusta 2005 lähtien ja toimin lähinnä Pieksämäen seudulla.

Meneillään olevaan hankkeeseen tulo on välillä tuntunut siltä, kuin olisi yrittänyt hypätä vauhdissa olevaan junaan. Toisaalta hankkeen luonteeseen kuuluu se, ettei toimintamalleja ole valmiiksi kiveen hakattu, vaan hankkeen toimijoilla on vastuu ja vapaus etsiä, kokeilla, kehittää ja luoda uusia toimivia käytäntöjä. Samalla on vastuu kuulostella sekä havaita niitä kehittämistarpeita joita aikuisten ja eri organisaatioiden taholta tulee ja joiden pohjalta hyviä käytäntöjä yhdessä rakennetaan.

Hankkeen tavoitteina on kehittää aikuiskoulutukseen, työvoimahallintoon ja työelämään ohjausjärjestelmiä, jotka palvelevat niitä henkilöitä, joilla on heikot oppimisvalmiudet ja joilta mahdollisesti puuttuu ammatillinen koulutus tai he joutuvat vaihtamaan alaa. Lisäksi tuetaan aikuisopiskelijoiden ja koulutusta tarvitsevien aikuisten koulutusprosesseja ja edesautetaan koulutusorganisaatioiden, työvoimahallinnon sekä työelämän moniammatillista yhteistyötä. Tavoitteena on myös lisätä tieto-taitoa kohdata erilaisia oppijoita työvoimahallinnossa, työelämässä ja koulutusorganisaatioissa.

Hankkeesta on tehty väliraportit ajoilta 1.1.-30.6.2004 (Ylönen 2004), 1.7.2004-31.12.2004 (Ylönen, Tonteri, Väisänen, Koli & Karjalainen 2005) ja 1.1.-30.6.2005 (Ylönen, Tonteri & Karjalainen 2005), joita hyödynnän lähteenä tässä kirjoittamassani raportissa. Kirjallinen tuotokseni rakentuu siten, että kerron hankkeesta, pohdin tutkimuksellisia lähtökohtia, käyn läpi hankkeen eri toimintoja painottaen omaa osuuttani niissä kuluneen kevään ja syksyn aikana ja arvioin tavoitteiden toteutumista ja koko prosessin etenemistä. Lisäksi pohdin hankkeen jatkonäkymiä.

Kehittämishankkeen raportin rakennan ohjauksen viitekehyksestä käsin ja toivon että kautta linjan näkyy se vuoropuhelu, mitä hankkeen puitteissa käydään

niin asiakkaiden, muiden projektin toimijoiden mutta myös käytännön kokemuksista nousseiden kysymysten ja teoreettisen tiedon välillä.

Haluan myös korostaa sitä, että tämä kirjallinen tuotos, jonka ohjauksen opintoihini liittyen teen, ei ole Oppimistukikeskus-projektin kokonaisuutta kuvaava raportti, vaan enneminkin osa siitä, painottuen Pieksämäen seudun toimintaan, omaan osuuteeni hankkeessa ja aikuisten ohjaamiseen liittyviin kysymyksiin. Hankkeen varsinainen loppuraportti valmistunee vuoden 2006 lopulla ja siinä on mukana Pieksämäen lisäksi myös hankkeen yhteistyöpartnereiden, Savonlinnan ammatti- ja aikuisopiston sekä Mikkelin aikuiskoulutuskeskuksen osuudet.

2 HANKKEEN TAUSTAA JA TAVOITTEET

Hanketta hallinnoi Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy, ja hanke kuuluu Euroopan sosiaalirahaston osittain rahoittamaan rakennerahasto-ohjelmaan. Etelä-Savon TE-keskus on hyväksynyt hankkeen Itä-Suomen tavoite 1-ohjelmaan ja yhteistyöpartnereina ovat Savonlinnan ammatti- ja aikuisopisto sekä Mikkelin aikuiskoulutuskeskus. Hankkeen ohjausryhmässä on edustajia niin koulutuksen, työvoimahallinnon, tutkimuksen, työelämän kuin aikuisopiskelunkin parista.

Hanke on jatkoa vuoden 2003 Aikuisten oppimisvalmiuksien tutkimus- ja kehittämishanke ALISA:lle, jonka myötä aikuisten oppimisvaikeudet ja alisuoriutuminen nousivat keskustelun kohteeksi Etelä-Savossa, kuten ALISA-hankkeen loppuraportissa todetaan. ALISA hankkeen aikana käyty keskustelut eri koulutusorganisaatioiden kanssa osoittivat, että aikuisten oppimisen tukemiseen liittyviä suunnitelmia, hankkeita ja visioita on meneillään monissa organisaatioissa ja yhteinen näkemys oli se, että myös aikuisopiskelija tarvitsee tukea, ohjausta ja kannustusta opinnoissaan (ALISA - Aikuisten oppimisvalmiuksien kehittämishanke Etelä-Savossa 2004, 41).

Vuoden 2003 loppuun päättyneen ALISA hankkeen projektipäällikkö Merja Ylönen siirtyi Oppimistukikeskus -projektin projektipäälliköksi ja hänen sekä minun lisäksi projektissa on useampi toimija niin Pieksämäen, Mikkelin kuin Savonlinnankin seudulla.

Hankkeen toimintatapoja voisi luonnehtia osallistuviksi, ohjaaviksi, konsultoiviksi ja kouluttaviksi, kuten Ylönen (2004) raportissaan kirjoittaa. Hankkeessa myös etsitään aktiivisesti verkostoitumismahdollisuuksia ja luodaan yhteisiä foorumeita aiheesta kiinnostuneille. Mielestäni hankkeen toimintatapoja voi kuvailla myös toimintatutkimuksellisista lähtökohdista käsin, joita seuraavassa luvussa tarkastelen.

Projektin tavoitteiksi on projektihakemuksessa määritelty seuraavat:

1. Kehitetään aikuiskoulutuksen ja työelämän ohjausjärjestelmämalli, joka palvelee –"heikot oppimisvalmiudet omaavia" ja –ammattillista koulutusta tarvitsevia työnhakijoita. Tuetaan kyseisten henkilöiden koko koulutusprosessia ja vahvistetaan elinikäisen oppimisen valmiuksia.
2. Koulutusorganisaatioiden, työvoimahallinnon ja työelämän yhteistyö ja verkottuminen lisääntyy.

Näiden tavoitteiden pohjalta ja projektin myötä ovat selkiytyneet muun muassa seuraavia sisältöjä ja toimenpiteitä:

1. Rakennetaan moniammatillisia yhteistyöverkostoja työvoimahallinnon, koulutusorganisaation ja työelämän keskuuteen.
2. Rakennetaan verkostoissa toimintamalleja, jotka palvelevat aikuisopiskelijoita ja koulutukseen ja työhön hakijoita.
3. Koulutetaan, konsultoidaan ja tuetaan eri toimijatahoja oppimisvalmiuksiin liittyvissä kysymyksissä
4. Tuetaan sekä aikuisopiskelijaryhmiä että yksittäisiä aikuisopiskelijoita opiskelussa
5. Kootaan palautetta, ideoita, kysymyksiä ja kokemuksia aikuiskoulutuksesta kaikilta projektiin osallistuvilta tahoilta. Kommentit toimivat rakennusaineena, suunnan näyttäjänä ja motivaation lähteenä kehittämistyössä.
6. Toteutetaan oppimisvalmiuksia vahvistavaa koulutusta työnhakijoille
7. Toteutetaan työpaikkaohjaajakoulutusta.

(Oppimistukikeskus – Apua oppimiseen ja rohkeutta työelämään 2005.)

Savonlinnan ammatti- ja aikuisopistossa (aikaisemmin Savonlinnan aikuiskoulutuskeskus) erityisesti opinto-ohjauksen kehittäminen ja vakiinnuttaminen aikuisopiskelun tarpeisiin ja oppimisongelmien ja erityisten oppimistapojen huomioiminen aikuisopiskelussa on ollut projektin painopistealueina vuoden 2004 jälkipuoliskolla. Samoin Savonlinnassa on toteutettu nonstop periaatteella ohjaavaa koulutusta ja kehitelty työvoiman palvelukeskus Reimarin kanssa työvoimapolitiittisen koulutuksen yksilöllistämistä, kuten julkaistusta väliraportista 1.7.-31.12.2004 (Ylönen, Tonteri, Väisänen, Koli & Karjalainen 2005) ilmenee.

Mikkelin aikuiskoulutuskeskuksessa toiminta puolestaan rajoittui syyskaudella 2004 neljään toimintamalliin, joita väliraportissa 1.7.-31.12.2004 (Ylönen, Tonteri, Väisänen, Koli & Karjalainen 2005) selvitetään. Kyseessä olivat kouluttajien ja työpaikkaohjaajien valmentamisen käynnistäminen, projektiyhteistyömuodoista sopiminen Mikkelin työvoimatoimiston kanssa, nonstop-koulutuksien aloitukseen liittyvän oppimisvalmennuksen kehittäminen ja uuden alkuhaastattelumallin kehittäminen työelämään ohjaaviin koulutuksiin. Kaikki projektin toiminta on kietoutunut oppilaitoksessa vuoden kuluessa tehtyyn systemaattiseen opetuksen henkilökohtaistamisen kehittämiseen.

Pieksämäen seudulla kehittämistyötä on tehty toisen asteen ammatillisen koulutuksen, Oppisopimustoimiston, NOSTE-hankkeen, Savosetin, Luotsin, työvoimatoimiston ja työelämän kanssa. Samoin työvoiman palvelukeskus Ha-

kevan kanssa on tehty yhteistyötä. Hankkeen sisällöt ja toimenpiteet olen kuvannut luvussa neljä. Näiden sisältöjen ja toimenpiteiden alle luonnollisesti myös oma työpanokseni hankkeessa liittyy, painottuen joissakin enemmän ja toisissa hieman vähemmän.

3 TUTKIMUKSELLISIA LÄHTÖKOHTIA

Heikkinen ja Jyrkämä (1999) ovat koonneet ja arvioineet toimintatutkimuksen määritelmiä ja lähtökohtia toimittamassaan teoksessa. He nostavat esille muutamia avainsanoja, jotka toistuvat toimintatutkimuksia kuvaavissa määritelmisissä; reflektiivisyys, tutkimuksen käytännönläheisyys, muutosinterventio sekä ihmisen osallistuminen (Heikkinen & Jyrkämä 1999). Mielestäni nämä asiat ovat vahvasti läsnä myös tässä kehittämishankkeessa, jonka siksi näkisin lähestyvän toimintatutkimuksellista otetta tai tutkimusstrategista lähestymistapaa, jollaiseksi Heikkinen ja Jyrkämä (1999) toimintatutkimusta luonnehtivat enneminkin kuin varsinaiseksi tutkimusmetodiksi.

Heikkinen ja Jyrkämä (1999) esittävät myös että jos voi vastata seuraaviin väittämiin myönteisesti, niin voi todeta tekevänsä toimintatutkimusta:

Toiminko yhteisössä, jossa yksilöt

- pohtivat ja refleктоivat sekä kehittävät työtään
- analysoivat, kuinka toiminta on historiallisesti kehittynyt ja saavuttanut nykyisen pisteensä
- kehittelevät vaihtoehtoja ongelmien ratkaisemiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi
- tuottavat toiminnastaan uutta tietoa, jonka pätevyyttä arvioidaan keskustelemalla, kokeilemalla sitä käytännössä ja vertaamalla (rinnastamalla) sitä aikaisempaan tietoon
- julkistavat kokemuksiaan ja niihin liittyvää tietoaan myös oman yhteisönsä ulkopuolella

Kun nyt tarkastelen näitä kysymyksiä, niin voin todeta, että vastaus kaikkiin on myönteinen, vaikka eri kohtien painotus vaihtelee. Kehittämishankkeen tavoitteet ovat nousseet käytännön tarpeesta ja siten myös hankkeen toiminta pyrkii niihin vastaamaan. Vaikka uuden tiedon tuottamisen on katsottu olevan yksi toimintatutkimuksen tärkeimpiä tavoitteita, niin tässä kehittämishankkeessa on ensisijaisena tavoitteena löytää hyviä ja toimivia käytäntöjä, joilla tuetaan ja kehitetään aikuisten oppimisvalmiuksia. Näiden käytäntöjen toimivuus ja

mahdollinen paremmuus aikaisempiin verrattuina tulevat myös testatuiksi arkipäivän toiminnoissa. Oppimisvalmiuksien ajatellaan tässä hankkeessa käsitettävän useita eri tekijöitä, kuten tiedolliset ja taidolliset kyvyt, itsetunnon, käsityksen itsestä oppijana sekä asenteet niin työelämää kuin opiskeluakin kohtaan.

Toimintatutkimusta on myös hahmoteltu spiraalina (ks. Heikkinen & Jyrkämä 1999) joka etenee suunnittelun, toiminnan, havainnoinnin, reflektion ja uudelleensuunnittelun sykleinä. Tätä voi pitää jonkinlaisena lähtökohtana myös kehittämishankkeessa, joskin hankkeen tavoitteet antavat spiraalille sen liikkumavaran ja suunnan jota kohti pyritään ja toiminnan monimuotoisuuden vuoksi spiraalin sisälle voi rakentua myös sivuspiraaleja, joita William Whyte kutsuu Heikkisen ja Jyrkämän (1999) mukaan ”uutta luoviksi yllätyksiksi”. Tässä hankkeessa nämä ”yllätykset” ovat olleet uusia ideoita ja havaintoja, joista on kirjonnut uusia tavoitteita. Nämä ”yllätykset” ovat vain odottaneet tulla keksityiksi ja otetuksi mukaan prosessiin.

Pohdinta ja reflektio on toiminnassa mukana kautta linjan. Sen toteutumisesta kaikki projektissa mukana olevat vastaavat osaltaan, mutta sitä edesauttaa myös se, että hankkeessa on useampi työntekijä. Näin mahdollistuu asioiden suunnittelu ja arviointi yhdessä sekä reflektiiviset keskustelut eri tilaisuuksien ja tapahtumien sekä palaverien jälkeen.

Hankkeen yhtenä tehtävänä on palautteen kokoaminen ja sen hyödyntäminen toimintaa suunnattaessa ja suunnitellessa, siten myös se on osa reflektiivistä prosessia. Ihan vähää merkitystä ei voi antaa myöskään niille yhteisille keskusteluille ja pohdinnoille, jota hankkeen puitteissa eri toimijoille on järjestetty ja järjestetään. Myös yksilöasiakkaiden kanssa käydyissä ohjauskeskusteluissa on aineksia kriittisen reflektion ja Mezirowin (1998) ajatuksin merkitysperspektiivien vääristymien havaitsemiseen ja kriittiseen tarkasteluun. Huono ”matikkapää” tai käsitys itsestä huonona oppijana voi ollakin vain joskus kriittikittömästi omaksuttu toisen henkilön esittämä käsitys itsestä ja omista taidoista tai vaikkapa oma ennako-oletus joka määrää yksilön jatkossa tekemiä valintoja. Ojanen (2000, 75-85) pohtii reflektioimisen merkitystä ohjauksessa ja reflektiiviseksi oppimista. Hän tuo esille sen, kuinka asioiden reflektioiminen mahdollistaa tavanomaisesta luopumisen sekä auktoriteettiä uskoisen toiminnan purkamisen. Reflektiiviseksi oppimisessa on tärkeää löytää tutkiva puoli itsessään, lisätä sitä ja sen havaitsemista mitä itsessä tapahtuu. Ohjauksessa ensimmäinen askel on avoin, molemminpuolinen dialogi. Ohjaajan rooli on auttaa toista tulemaan tietoiseksi siitä, miten tämä näkee tulkintansa ja miten niitä voisi testata. Oivalluksia puolestaan edeltää hämmennys, joka kuuluu luonnollisena osana prosessiin. Kysymys on yhteisymmärryksen löytymisestä ja joskus toisen ihmisen tai ryhmän apu johtaa itsereflektiota paremmin itseymmärryksen lisääntymiseen. (Ojanen 2000, 75-85.)

Paitsi reflektioiminen myös tutkimuksen käytännönläheisyys on hankkeen ominta toimintatapaa. Asioita tehdään ihmisten parissa ja toimintaa suunnitellaan yhdessä osallistujien kanssa. Kuten Heikkinen ja Jyrkämä (1999) esittävät, toimintatutkijan työajasta kuluu huomattava osa erilaisiin kokouksiin, keskusteluihin ja palaveriin, jossa toimintaa suunnitellaan ja arvioidaan.

Haluan tuoda esille vielä yhden sellaisen näkökulman, jonka ajattelen olevan tässä kehittämishankkeessa merkityksellisen ja se on sosiokulttuurinen innostaminen. Kurki (2000, 23) on kirjoittanut aiheesta suomenkielisen teoksen ja kuvaa professori J.V. Merinin ajatuksin innostamisen kahta päätavoitetta eli "herättää henkiin elämää siellä, missä sitä ei ole", luodaan liikettä, levottomuutta, huolestuneisuutta ja tuetaan vastuuntuntoa, itsenäistä toimintaa ja aloitteellisuutta. Toisena tavoitteena on "tukea ja saada liikkeelle niitä kykyjä jotka jo ovat olemassa", vaikka heikkoina tai tiedostamattominakin. Lisäksi motivoidaan, herätetään, vahvistetaan ja koordinoidaan yksilön ja ryhmien kykyjä ja voimia sekä heidän osallistumista sosiaaliseen, kasvatukselliseen ja kulttuuriseen toimintaan. Projekteissa ja moniammatillisissa työryhmissä työskentelevät toimivat innostamisen perustasolla, kuten Kurki (2000, 81) Quintanaa ja Ventosaa mukaellen esittää. Kurki (2000, 81) myös jatkaa pohjaten edellä mainittujen ajatuksiin, että tällöin innostaja toimii lähinnä erilaisten ohjelmien ja projektien järjestelijänä, ja kohdatessaan paljon ihmisiä myös hänen toimintansa kasvatuksellinen merkitys on suuri. Innostajaa voisi myös ajatella ammattina, johon tarvitaan sekä koulutusta, että sopivia henkilökohtaisia ominaisuuksia, joita Kurki (2002, 80-87) teoksessaan tarkastelee. Itse en koe vielä tässä vaiheessa ansainneeni tai saavuttaneeni innostajan "titteliä", mutta ajatuksena se on kiehtova ja tavoittelemisen arvoinen. Voisiko projektin yhtenä tavoitteena tai ainakin toiminta-ajatuksena olla myös sosiokulttuurinen innostaminen? Näine ajatuksineni lähden siis selvittämään sitä, mitä hankkeen puitteissa on tähän mennessä tehty ja mitä ajatuksia matkan varrella on virinnyt.

4 KEHITTÄMISHANKKEEN TOIMENPITEET JA SISÄLLÖT

Hankkeen sisällöt ja toimintamuodot ovat muotoutuneet varsin monitahoisiksi. Kokeilujen kautta pidetään ovet avoinna uusille ratkaisuille ja kuunnellaan herkällä korvalla ympäristöstä kuuluvia ääniä; toiveita, odotuksia, mahdollisuuksia...kaikkia niitä seikkoja, joiden varaan toimintaa voidaan jatkossa rakentaa ja luoda.

Tämän luvun tarkoitus on tarkemmin jäsentää ja kirjoittaa auki hankkeen sisältöä ja toimintamuotoja Pieksämäen seudulla. Samalla täytyy tuoda esille myös pieniä epäilyksen siemeniä; teenkö oikein rajatessani asiat näin ja erotellessani eri toimintoja toisistaan välillä keinotekoisestikin? Jostain on kuitenkin lähdettävä liikkeelle ja jäsennettävä asioita siten, että lukijat saavat niistä käsityksen. Hankkeen luonteeseen kuuluu se, että monet toiminnot toteutuvat samanaikaisesti prosessinomaisesti. Silti raportin jäsentäminen juuri toimintamuotojen kautta tuntuu perustelluimmalta, olkoonkin että raja voi olla joskus häilyvä ja sama toimija voi luonnollisesti olla osallisena useassa eri toiminnassa.

Kaikkiaan hankkeen piirissä on 1.1.-30.6.2005 välisenä aikana ollut yhteensä 424 asiakasta (Pieksämäeltä käsin toteutetussa toiminnassa), kuten taulukosta 1 näkyy (Ylönen, Tonteri & Karjalainen 2005). Asiakkaat ovat voineet olla niin yksilöasiakkaita tai muuten hankkeen piirissä olleita henkilöitä tai toimijatahoja.

Taulukko 1 Hankkeen parissa olleet henkilöt (Pieksämäen seudulla) 1.1. - 30.6.2005 välisenä aikana

	YHTEENSÄ	Naisia	Miehiä
Työnhakijoita	22	12	10
Oppisopimusopiskelijoita	25	22	3
Työvoimakoulutusopiskelijoita	26	25	1
AMK-opiskelijoita	106	97	9
Aikuiskouluttajia	28	23	5
Oppisopimustarkastajia	2	1	1
Työvoimahallinnon toimijoita	19	16	3
Työntekijöitä, työpaikkaohjaajia	16	16	0
Hanketyöntekijöitä	5	4	1
Hankkeiden asiakkaita	9	6	3
Infoihin osallistuneita	76	41	35
Koulutukseen osallistuneita	54	46	8
Muita yhteistyötahoja	36	28	8
YHTEENSÄ	424	337	87

Seuraava väliraportti on työn alla ja julkaistaneen helmikuun 2006 aikana, joten sen tietoja ei ole vielä tällä hetkellä käytettävissä.

4.1 Yksilöasiakkaiden ohjaustoiminta

Oppimistukikeskus-projektin pääasiallinen tarkoitus ei ole yksilöasiakkaiden ohjaus, mutta heillä on tärkeä merkitys projektin tavoitteiden kannalta; heidän kauttaan etsitään ja luodaan toimivia käytäntöjä ja malleja. Näin yksittäisten ihmisten havaitsemien ja kokemien ongelmien tai vaikeuksien kautta voidaan päästä kiinni niihin rakenteellisiin tekijöihin, jotka ovat olleet esteenä esim. koulutukseen lähtemisessä tai koulutuksessa etenemisessä. Vaihtoehtoisesti voidaan etsiä toimivia käytäntöjä, jotka toimivat tukirakenteina tietyissä nivelvaiheissa, kuten koulutuksen päättymisen ja työelämään siirtymisen välissä, kotiäitiyden ja opiskelujen jatkamisen välissä jne.

Hankkeessa ei ole haluttu rajata oppimisen ja koulutuksen kysymyksistä kiinnostuneita ihmisiä minkään tietyn kriteerin perusteella ulkopuolelle. Aikuinen – on haluttu käsitteenä määritellä väljästi ja siten ikävuosien perusteella ei asiakkuutta ole haluttu sulkea pois. Kuitenkin puhutaan pääasiassa peruskouluiän ohittaneista henkilöistä ja koko hanke on suunnattu aikuisille. Myöskään se onko henkilö työtön, jonkin oppilaitoksen kirjoilla tai esimerkiksi oppisopimuskoulutuksessa oleva ei vaikuta siihen voiko hän hakeutua hankkeen piiriin vai ei. Hankkeeseen voi ohjautua joko itse ottamalla suoraan yhteyttä Oppimistukikeskus-projektin työntekijöihin tai sitten jonkin muun sellaisen toimijatahon kautta, joka osaa kertoa Oppimistukikeskuksen mahdollisuuksista ja ohjata asiakkaan palvelujen piiriin.

Näinpä asiakkaita on ohjautunut hankkeen pariin työvoimatoimiston, Työvoiman palvelukeskus Hakevan, työvoiman palvelukeskus Kehittyvän (Juva), Pieksämäen mielenterveystoimiston sekä paikallisten oppilaitosten opettajien kautta. (Ylönen, Tonteri & Karjalainen 2005). Tarpeen mukaan on myös pidetty yhteisvastaanottoja esim. Hakevan palveluohjaajien, mielenterveystoimiston tai työvoimatoimiston henkilöstön kanssa. Näissä yhteisvastaanotoissa voi havaita sen kuinka erilaisia tavoitteita ja ajatuksia ohjaamisesta ja ohjauksen tavoitteista voi olla eri yhteisöissä. Kaikilla kuitenkin on yhteinen ajatus siitä että asiakkaan asialla ollaan.

Väliraportin 1.1.-30.6.2005 (Ylönen, Tonteri & Karjalainen 2005) mukaan Pieksämäen seudulla oli syyskaudella 2005 uusia yksilöasiakkaita 22, kun heitä edellisen syksyn aikana oli 36. Yksilöasiakkaiden tarvitsema tuki ja ohjaus vaihtelee huomattavasti. Osa asiakkaista käy vain yhdessä tai kahdessa ohjauskerassa, kun taas osa on jäänyt asiakkaiksi pitemmäksi aikaa ja asiakkuus jatkuu edelleen. Täytyy muistaa Onnismaan (2003, 227-231) Bergerin ja Luckmannin ajatuksin käsittelemän aikaperspektiivin merkitys; koulutus ja ohjaus ovat ajassa eteneviä prosesseja ja ne mahdollistavat ja auttavat yksilöiden kasvua, kehitystä ja omien voimavarojen löytämistä ja toteutumista. Kaikki tämä vaatii kuitenkin oman aikansa ja tilansa, eikä prosessit välttämättä mahdollistu ulkoapäin määritellyssä ajassa ja paikassa. Ohjauksessa on syytä erityisesti kiinnittää huomiota tilanteen rauhoittamiseen ja läsnäolemiseen.

Yksilöasiakkaiden ohjaustarvetta voi jaotella vaikkapa seuraavasti:

1. Keskenjääneiden peruskouluopintojen loppuun suorittaminen

Erityisesti *työvoimatoimiston* kautta hankkeeseen on asiakkaaksi ohjautunut henkilöitä, joilta on jäänyt peruskoulu aikoinaan kesken. Yhdeksäs luokka voi puuttua kokonaan tai päättötodistuksen saaminen on jäänyt kiinni muutamasta aineesta tai suorituksesta. Opintojen keskeytymiseen on mitä moninaisimpia syitä, kuten ristiriidat opettajien kanssa, motivaation heikentyminen, vaikea elämäntilanne jne. Tarkastelun keskiössä eivät kuitenkaan ole ne syyt, jotka tilanteeseen ovat johtaneet, vaan ne edellytykset ja mahdollisuudet, jotka opintojen loppuunsaattamiseksi ovat olemassa tai järjestettävissä. Heille on etsitty peruskoulun loppuun suorittamiseen eri vaihtoehtoja ja yhteistyöoppilaitoksia sekä selvitelty rahoituskuvioita. Hankkeen taholta on voitu tarjota tukea sopivan oppilaitoksen löytämisessä, vanhojen todistusten hankkimisessa, yhteydenotoissa kouluun, opiskelumateriaalinen hankkimisessa (jos tarpeen), tukea oppimisprosessin ja opintosuunnitelmien tekemisessä sekä tenttipaikan järjestämisessä. Kaikilla ei myöskään ole kotonaan nettiyhteyttä, joten aikoja tietokoneelle on järjestetty oppimistukikeskuksen kautta. Uutena palveluna on myös saatu järjestettyä tietokoneita asiakkaiden kotiin opiskelua varten.

Aikuiset ihmiset tarvitsevat vaihtoehtoisia opintojen suoritusmahdollisuuksia ja tässä yhtenä hyvänä muotona on nettiperuskoulu, joka voi olla aikuiselle opiskelijalle parempi ratkaisu kuin päivämuotoinen opiskelu. Toinen hyvä vaihtoehto ovat aikuislukioiden peruskoululinjat ja niiden tarjoamat etäkurssit. Tärkeä ohjauksellinen kysymys on uskon luominen ja omien kykyjen vahvistaminen ja osallistuminen asiakkaan kanssa käytännön järjestelyihin. Aika usein tarvitaan myös oppimisvalmiuksien tarkastelua. Jos suorituksia puuttuu paljon on pitkäjänteiseen opiskeluun sitoutumiseen myös tuettava. Myös rahoituskysymykset ovat osoittautuneet mutkikkaita, etenkin jos peruskouluopinnoista on kulunut yli kaksi vuotta, jolloin opiskelu ei ole enää maksutonta.

Yhden tärkeän väylän aikuisten koulutustason kohottamiseen tarjoaa valtakunnallinen vuosille 2003-2007 ajoittuva NOSTE-ohjelma, jossa aikuisia tuetaan suorittamaan ammatillinen tutkinto tai päättämään kesken jääneet peruskoulu- tai lukio-opinnot. Noste on suunnattu 30-59 -vuotiaille, enintään perustasteen tutkinnon suorittaneille, pääsääntöisesti työelämässä mukana oleville henkilöille. Jos peruskoulu on kesken, opintojen tukitoimia niiden loppuun saattamiseen on saatavilla kuitenkin jo 25-vuotiaille. Ohjelman puitteissa on lisäksi saatavissa kieli- ja atk-koulutusta. Niiden ajatellaan antavan valmiuksia ammatilliseen tai lukio-opiskeluun. (Noste-ohjelma.)

Opintojen loppuun suorittamisen tarve aktivoituu usein silloin kun peruskoulun jälkeisiin opintoihin pääsy on kyseisen asian vuoksi estynyt. Asiakkaisissa on myös sellaisia, joille on joustavan haun kautta saatu aukaistua väylä opiskelemaan, mutta ko. oppilaitos vaatii peruskoulun oppimäärän suorittamista opintojen kuluessa mahdollisimman nopeasti. Tällöin on yhteistyötä tehty asi-

anomaisen oppilaitoksen opinto-ohjaajan ja kuraattorin kanssa, tietysti asiakkaan suostumuksella.

2. Peruskoulun tai lukion jälkeen ei ole löytynyt opiskelupaikkaa tai opinnot ovat keskeytyneet

Ohjauksen tarve liittyy usein erilaisten vaihtoehtojen kartoittamiseen ja uravallinnan selkiyttämiseen. Henkilöllä voi myös olla sellaisia ennakkokäsityksiä eri oppilaitoksista ja aloista, mitkä eivät pidä paikkaansa. Näitä on hälvennetty mm. siten että asiakkaan kanssa on käyty yhdessä tutustumassa oppilaitoksiin paikan päällä. Samalla on saatu esim. opinto-ohjaajalta lisätietoa oppilaitoksen tarjonnasta ja opiskelumahdollisuuksista. Asiakkaiden kanssa on myös selvitetty hakumenettelyjä, pääsyvaatimuksia ja tehty hakemuksia. Iso ohjauksellinen kysymys on kannustaminen ja rohkaiseminen opintojen aloittamisessa. Omaehtoinen koulutus ei ole tilanteessa ainut vaihtoehto; etenkin työttöminä olleet tuntuvat olevan halukkaampia hakeutumaan työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen piiriin kuin omaehtoiseen koulutukseen. Tämä usein siksi että työvoimapolitiittisen koulutuksen aikainen tuki on heillä suurempi kuin opintotuki. Jonkin verran mahdollisuuksia voi rajata myös se, että kaikki eivät ole valmiita tai heillä ei ole mahdollisuuksia (esim. perhesyistä) lähteä muualle opiskelemaan. Nykyisin monia kursseja voi myös opiskella verkon kautta tai siten, että käy vain tiettyinä päivinä suorittamassa tentit paikan päällä.

Pirttiniemi (2004) toteaa, että noin seitsemän prosenttia kustakin ikäluokasta jää koulutuksen ulkopuolelle ja ohjauksenvastuu peruskoulun päätyttyä ei käytännössä oikein kuulu millekään taholle. Hän ehdottaa ohjauksen kokonaisvaltaista ratkaisemista, jolloin ohjausta (nuorille ja heidän huoltajilleen) olisi mahdollista saada myös virka-aikojen ulkopuolella yhden luukun periaatteella, jollaisia kokeiluja on ollut mm. Oulun kaupungissa. Pirttiniemi (2004) jatkaa, että pienemmällä paikkakunnilla ohjaus voitaisiin toteuttaa oppilaitosten tai työvoimatoimistojen palveluina, ja toiminnan tulisi olla joustavaa, nuorten tarpeisiin perustuvaa, mutta samalla ammattitaitoista.

3. Ammatin tai alan vaihto on edessä

Tämä tilanne voi tulla eteen monestakin eri syystä. Monesti terveydelliset seikat estävät jatkamasta nykyisessä ammatissa tai työssä. Työvoimatoimiston palvelut (esim. ammatinvalinnanohjaus) ja terveydenhuolto ovat monesti näissä tapauksissa tärkeitä yhteistyökumppaneita, jotka auttavat selvittämään eri mahdollisuuksia ja tukimuotoja. Työharjoittelut eri paikoissa voivat myös selventää omia toiveita tulevan ammatin suhteen. Monesti tilanne edellyttää uudelleen kouluttautumista, tällöin vaihtoehtoina voivat olla esimerkiksi oppisopimus-koulutus tai työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus.

4. Opiskelussa on tullut eteen pulmakohtia.

Näissä tapauksissa ohjauksellinen tarve liittyy siihen, että tuetaan ja ohjataan oman oppimistyylin tiedostamisessa, parempien opiskelustrategoiden löytämisessä ja vahvistamisessa. Monesti kysymys on myös esim. tietotekniikan perusteisiin opastamisesta, sillä monella aikuisella ei ole ollut tilaisuutta aiemmin opiskella tietotekniikkaa ja nykyisin lähes kaikki opiskelutehtävät vaaditaan pääsääntöisesti tekstinkäsittelyohjelmalla tehtyinä. Etenkin oppisopimuskoulutuksen aloittaneilla opiskelijoilla on usein tämänkaltaisia ohjauksellisia tarpeita. Oppisopimuskoulutuksessa kontaktijaksot koululla ovat usein varsin tiiviitä ja kovin paljon aikaa ei ole irrottaa aina kuhunkin asiaan. Sama koskee myös aikuisopiskelijoita, jotka opiskelevat vaikkapa monimuoto - tai muunto-opiskelijoina oppilaitoksissa. Aikuisten ollessa kyseessä voidaan myös virheellisesti olettaa että itseohjautuvuuden taidot ovat kaikilla automaattisesti olemassa. Tästä samasta asiasta kirjoittaa Kauppila (2003,82) todeten, että monimuotoisten opiskelumenetelmien yleistymisen myötä vaaditaan yhä enemmän valmiuksia itseohjautuvaan oppimiseen ja erityisesti tämä vaatimus on kohdannut oppisopimuskoulutuksessa olevia ja ammattitutkintoja suorittavia. Näin koulutuksen järjestäjien on otettava huomioon se, miten näitä valmiuksia voidaan koulutuksessa tukea.

Usein tuen ja ohjauksen tarve korostuu opintoja aloitellessa. Aikaisemmista opinnoista voi olla aikaa tai opiskelu on erilaista kuin mitä muistikuvissa on. Omat metakognitiiviset taidot, kuten myös konkreettiset opintoihin liittyvät kysymykset tarvitsevat huomiota. Joidenkin asiakkaiden kanssa on käyty läpi mm. erilaisia oppimisen strategioita, kerrattu essee-vastausten kirjoittamista tai harjoiteltu miellekartan käyttöä opiskelun/ oppimisen tukena.

4.2 Ryhmämuotoinen toiminta

4.2.1 Työvoimatoimiston henkilöstön koulutus

Hankeen tehtävä on konsultoida ja kouluttaa, kuten jo aiemmin mainitsin ja tältä pohjalta lähdimme toteuttamaan myös Pieksämäen työvoimatoimiston henkilöstölle keskustelutunteja liittyen oppimiseen, aikuisten oppimisvalmiuksiin ja koulutukseen. Idea tähän virisi niistä tapaamisista, joita projektin kautta oli työvoimatoimiston henkilöstöön muutenkin syntynyt, ja henkilökunta viestitti halustaan saada lisätietoa ja tukea työhönsä. Kevään 2005 aikana toteutimme projektipäällikön kanssa kaksi keskustelutilaisuutta ja syksylukukaudella 2005 tapasimme kolme kertaa. Tilaisuudet olivat avoimia koko työvoimatoimiston henkilökunnalle.

Ensimmäiseen tilaisuuteen (15.4.2005) osallistui lähes koko työvoimatoimiston henkilöstö ja teemana oli laaja-alaisesti aikuisten oppimiseen liittyvät asiat. Halusimme lähteä liikkeelle siitä, että tilaisuuden aikana saisimme selville

mitkä asiat osallistujat kokevat itselleen merkityksellisiksi oman työnsä kannalta ja mistä he haluaisivat saada lisätietoa tai keskustella. Koin tämän lähtökohdan erityisen tärkeäksi siksi, etten ole itse koskaan työskennellyt työvoimatoimistossa, joten valmiin "tietopakettin" vieminen sinne olisi voinut osoittautua epäonnistuneeksi ratkaisuksi. Toiseen tilaisuuteen (20.5.2005) osallistui kahdeksan henkilöä ja aiheena oli edellisen kerran toiveiden pohjalta oppimistyytleihin ja -testeihin liittyvät asiat. Tuntui siltä, että keskustelun ja yhdessä pohtimisen tarvetta oli ja keskustelutilaisuus koettiin hyvinä tiedostamisen paikkoina myös asiakastyön suhteen. Syksyn ensimmäisessä tapaamisessa (23.9.2005) kokosimme välipalautetta projektia varten ja pohjustimme yhdessä sitä, miten Aikuisopiskelijan viikko tulisi huomioiduksi ja näkymään Pieksämäellä. Kaksi viimeistä tapaamiskertaa toteutin yksin ja niistä ensimmäisenä (21.10.2005) keskustelimme ohjaustaidoista asiakastyössä ja kolmantena kertana (18.11.2005) jatkoimme samaa teemaa, minkä lisäksi keskustelimme itsearviointitaidoista. Kaikkina kertoina tilaisuuteen osallistujat saivat materiaalia aiheeseen liittyen ja mahdollista itseopiskelua varten.

Uskon (tosin vielä vähäisten kokemusten myötä), että tämänkaltaisille tilaisuuksille on todellista tarvetta ja kysyntää. Vajaan tunnin aika, joka keskustelulle oli varattu, tuntuu koulumaailmasta tulevalle auttamatta kovin lyhyeltä, mutta ottaen huomioon ne mahdollisuudet, joita työvoimatoimiston henkilökunnalla on irrottaa ajastaan, voi tähän tarjoutuneeseen mahdollisuuteen olla kuitenkin hyvin tyytyväinen. Tällaiset tilaisuudet myös luovat mahdollisuuden ymmärtää tai tiedostaa niitä kysymyksiä, joita työhallinnon puolella työskentelevät arjessaan kohtaavat, joten ne toimivat oppimistilanteina myös toisinpäin. Lisäksi meillä on selvästi yhteinen tavoite; kuinka edistää aikuisten hakeutumista koulutukseen ja työmarkkinoille ja hälventää niitä esteitä joita tällä tiellä mahdollisesti on ja kuinka me voimme huomioida nämä mahdollisesti "näky-mättömätkin" esteet omissa ohjaus- ja asiakastilanteissa.

4.2.2 Maahanmuuttajien ja ulkomaalaisten opintopiiri

Yhtenä projektin toimintamuotona on ollut ulkomaalaisten opintopiiritoiminta. Idea tuli esiin yhdessä hankkeen tiimoilta pidetyssä palaverissa keväällä 2005, jossa mietittiin yhteistyömahdollisuuksia Oppimistukikeskus-hankkeen ja Pieksämäen lukion välillä. Silloin syntyi ajatus kartoittaa seudun maahanmuuttajaopiskelijoiden tilannetta ja selvittää mitä palveluita ja tukea opiskeluun heille on tarjolla. Tällä hetkellä lukiossa on vain muutama maahanmuuttaja-opiskelija ja ohjauksen tarve liittyy nimenomaan suomenkielen kohentamiseen ja suomalaisen yhteiskuntaan integroitumiseen. Usein maahanmuuttajilla on korkeat tavoitteet omien opintojensa suhteen ja kielitaidon puute voi olla esteenä hyvin arvosanojen saannille, vaikka muuten edellytyksiä olisi.

Kevään 2005 aikana yhteistyöpalaveri järjestettiin myös Pason (Pieksämäen ammattiopiston) kanssa (huom. entinen Keso, Keski-Savon Oppimiskeskus, nimi muuttui 1.8.2005 Paso:ksi). Pasolla on noin 40-50 opiskelijaa ulkomailta (myös maahanmuuttajia) ja osa on paikkakunnalla vain opintojen ajan. Suurin

osa on virolaisia, mutta mukana on myös bosnialaisia, pakistanilaisia, venäläisiä, turkkilaisia, kurdeja ja burmalaisia. Tärkeää on löytää menetelmiä ja keinoja, joilla voidaan tukea ulkomaalaisten ja maahanmuuttajien opiskelua ja edesauttaa heitä löytämään erilaisia harrastus- ja toimintamahdollisuuksia seutukunnalla. Pasolla saatujen kokemusten mukaan ulkomaalaiset opiskelijat helposti toimivat keskenään ja puhuvat toistensa kanssa omaa äidinkieltään, jolloin yhteistoiminta suomalaisten opiskelijoiden kanssa ja suomen kielen oppiminen jää vähemmälle.

Sisälähetysseuran oppilaitoksella on puolestaan yksittäisiä maahanmuuttajia opiskelijoita, joilla on usein suomalainen perhe. Oppilaitoksesta valmistuu mm. lähihoitajia ja lastenhoitajia, ja opiskelua edeltää soveltuvuuskoee, joissa punnitaan myös se, onko opiskelijaksi pyrkivällä tarpeeksi edellytyksiä (esim. kielitaidon suhteen) selviytyä opinnoistaan, joten kaikilla opiskelijoiksi valituilla on vähintään kohtalaiset tai hyvät taidot selviytyä opinnoistaan myös suomen kielen osalta. (Henkilökohtainen tiedonanto 21.2.2005 Nykänen Marjatta & Koskelo Virpi.)

Toimintaa suunniteltiin myös yhdessä Pieksämäen työvoimatoimiston kanssa ja asiaan kiinnostusta on kysytty maahanmuuttajille suunnatun työnhakuvalmennuksen yhteydessä pidetyssä lyhyessä Oppimistukikeskus-projektin infotilaisuudessa keväällä 2005, jossa muutama osallistuja ilmaisikin kiinnostuksensa osallistua vapaamuotoisiin keskusteluryhmiin. Näiden kokemusten ja kartoitusten pohjalta idea eteni siten, että laadittiin yhteistyössä Pieksämäen työvoimatoimiston kanssa kutsukirje infotilaisuuteen (liite 1) joka lähetettiin seudulla asuville työttömille maahanmuuttajille ja ulkomaalaisille.

Ensimmäinen kokoontuminen oli 26.9.2005 ja paikalle ilmaantui viisi henkilöä, jotka kaikki olivat venäläisiä. Siitä lähtien ryhmä on kokoontunut lähes säännöllisesti kerran viikossa, ja kaikki jotka ryhmän aloittivat, ovat vieläkin mukana. Ryhmään on tullut myös uusia jäseniä (joko käymään tai pidemmäksi aikaa) mm. thaimaasta, pakistanista, bosniasta ja virosta. Uudet jäsenet tulivat mukaan sen jälkeen kun ryhmän toiminnasta meni tietoa paikallisille oppilaitoksille ja yksi uusi jäsen tuli mukaan kaverinsa innoittamana ja yksi sai tietää ryhmästä työvoimatoimistossa asioidessaan. Ryhmien kokoonpano on vaihdellut kerta kerralta, ne jotka ovat olleet ryhmässä mukana alusta asti, ovat myös käyneet siinä kaikkein säännöllisimmin.

Olen edeltä käsin miettinyt joka tapaamiselle tiettyjä teemoja (kuten tavat ja tottumukset, juhlapyhät, työn merkitys jne.), joista olemme keskustelleet. Huomaan sen, kuinka ryhmän vetäjällä haasteet kasvavat kun porukka lisääntyy. Nyt haasteena on uusien jäsenten mukaan pääsy ja ryhmäytyminen. Suurin osa on entuudestaan tuttuja mm. suomen kielen kurssien kautta, mutta tällä hetkellä osa heistä on opiskelijoita ja osa työttömiä. Lisäksi mukana on yksi harjoittelussa oleva ja kaksi työvoimakurssilla olevaa.

Ryhmäläisten oma tavoite oli nimenomaan saada keskustella suomeksi ja tätä olen pitänyt ohjenuorana läpi tapaamiskertojen. Kaikki ovat olleet Suomessa pääsääntöisesti vuodesta kymmeneen vuotta ja heillä on suomen kielen perusteet hallussa. Itse huomasin sen, kuinka ensimmäisten kertojen jälkeen ryh-

mäläiset alkoivat ilmaista itseään enemmän ja rohkeammin. Välitöntä palautetta olenkin saanut siitä, miten hyvä on kun on mahdollisuus ja tilaisuus todella puhua suomea. Lisäksi kuin huomaamatta ryhmäläisille tulee vertaisryhmästä tukea ja toivon mukaan sosiaaliset suhteet tiivistyvät. Kielitaito on tärkeä myös työllistymisen kannalta. Forsander (2002, 185) kirjoittaa, että maahanmuuttajat tuovat voimakkaasti esiin kielitaidon merkityksen työmarkkinoilla selviämisen näkökulmasta. Myös työttömien ryhmäläisten käsitykset ovat samansuuntaisia; moni halusi nimenomaan varmuutta kielitaitoon että olisi paremmat mahdollisuudet saada töitä ja pärjätä siellä.

Jatkohaasteena on kehittää toimintaa sisällöllisesti siihen suuntaan että se tarjoaisi erilaisia valmiuksia esim. työllistyä ja hakeutua koulutukseen sekä löytää yhteistyömuotoja Diakonia-ammattikorkeakoulun/ Pieksämäen yksikön opiskelijoiden kanssa. Meiltä Diak:sta on säännöllisesti ollut harjoittelijoita Paso:lla (Pieksämäen ammattiopistolla), ja he ovat kehittäneet Paso:lla tutortoimintaa, johon on saatu myös ulkomaalaisia opiskelijoita tutoreiksi. Tämän lisäksi on selvittelyn alla voisivatko Diak:n opiskelijat olla osaltaan vastuussa ulkomaalaisten ryhmän vetämisestä ja saisivat samalla kerättyä joitakin opintopisteitä. Tämän selvittely jää kuitenkin kevään 2006 tavoitteeksi.

4.2.3 Pienryhmätoiminta

Pienryhmätoiminta on hyvää harjoitusta sosiaalisiin valmiuksiin ja taitoihin liittyen, sillä voi olla myös psyykkistä toimintakykyä lisäävä merkitys osallistujille. Kevään 2005 aikana käynnistyi pienryhmätoiminta ja kokoontumisia on ollut noin kerran viikossa. Ryhmälle on haluttu antaa sellainen nimi, ettei se ole mitenkään leimaava tai osoittaisi sitä mitä kautta henkilö on ryhmään tullut, koska ryhmään on tultu niin mielenterveystoimiston kuin yksilöasiakkuudenkin kautta. Tästä syystä sen työnimenä on ollut "Pieksämäki ryhmä". Ryhmässä on käynyt säännöllisesti kaksi henkilöä ja alussa mukana oli myös kaksi ohjaajaa. Kummatkin henkilöt ovat myös projektin yksilöasiakkaita ja usein ryhmän kokoontumiseen on liittynyt myös yksilöohjausta. Ryhmän toimintamuotoina on niin keskustelut kuin erilaiset liikunnalliset harrastukset. Kuntosalikäynnit (oppilaitoksen rauhallisessa salissa) kuin pallottelu liikuntasalilla on kuulunut asiaan. Tämä ryhmä kuitenkin loppui kevään 2005 aikana, kun toinen ryhmäläisistä sai töitä ja toinen jatkoi yksilöasiakkaana.

Idea ryhmämuotoisesta toiminnasta jäi kuitenkin elämään ja tähän aukeni tilaisuus kun mielenterveystoimistolta tuli pyyntö järjestää päivätoiminnassa oleville asiakkaille toimintaa. Asiakkaita kiinnosti erityisesti tietotekniikan opiskelu, ja suurin osa heistä ei ollut koskaan elämänsä aikana koskenutkaan tietokoneeseen. Mielenterveystoimistolle oli myös tilattu uusia koneita asiakkaiden käyttöön, joten siinäkin mielessä asia oli ajankohtainen. Atk-opintopiiri on kokoontunut syksylukukauden 2005 aikana säännöllisesti kerran viikossa ja kertoihin on sisällynyt myös yksi käynti kirjaston koneilla, joilla harjoittelimme tiedonhakua kirjaston tietokannasta. Tämän arvelimme rohkaisevan omatoimi-

seen asioimiseen kirjastolla ja helpottavan haluttujen teosten omatoimista löytämistä.

Liikkeelle lähdimme niiden pelkojen ja epäilyjen aukaisemisesta, jotka koneiden käyttöön saattoivat liittyä. Pelot tuntuivat liittyvän koneiden rikki menemiseen, tietojen katoamiseen, väärrien nappuloiden painamiseen, jonkin peruuttamattoman virheen tekemisen, koneiden sekaisin saamiseen ym.... samalla kertaa toki käsittelimme myös niitä mahdollisia hyötyjä joita tietotekniikan käyttämisestä voisi olla. Myös tietoturvallisuutta ja internetin kautta saatavan tiedon luotettavuutta pohdimme yhdessä. Nyt olemme siinä tilanteessa että lähes kaikille ryhmäläisille on luotu omat sähköpostinsa ja he ovat kirjoitelleet viestejä toisilleen ja kavereilleen. Lisäksi lähes kaikki osaavat nyt omatoimisesti tai vähäisellä ohjauksella surffata netissä ja lisäksi viimeisinä kertoina ehdimme vähän tutustua tekstinkäsittely ohjelmaan ja liittää kuvia tekstiin. Kolme henkilöä on syksyn aikana hankkinut itselleen uuden koneen, yhdellä tosin sellainen oli jo ennestään. Ne, joilla atk taitoja oli ennestään, saivat osallistua toisten ohjaamiseen, joka oli sekin varmasti monelle uusi mutta antoisa rooli.

Paras palaute oli kun eräs osallistuja kommentoi viimeisellä kokoontumiskerralla tänä syksynä että enää koneet ei pelota kuten ennen ja niiden kanssa työskentelee mielellään ja asiaan on syttynyt into. Myös paikan henkilökunnalta on tullut palautetta siitä, että opintopiiri on selvästi tuonut uutta puhtia asiakkaisiin. Asiakkaat myös toivoivat että opintopiiri jatkuisi ensi keväänä.

Jotta vastaavaa toimintaa voidaan järjestää myös projektin päätyttyä, ja mielenterveystoimiston omat ohjaajat voisivat toimia ryhmän vetäjinä, teimme aloituskerroista valmiit suunnitelmapohjat ja säästimme fläppitauluille kertyneet materiaalit. Ihannetilahan olisi jos vastaavaa toimintaa voitaisiin siellä jatkaa omin voimin kun uusia asiakkaita on tullut tarpeeksi mukaan toimintaan. Toisaalta nyt siellä todellakin on käytössä koneita ja ohjaukseen olisi varmasti hyödynnettävissä myös niitä asiakkaita joilla on hyvät tietotekniikan taidot.

Mielestäni on tärkeää että erityisesti niille ihmisille, jotka ovat jollakin tapaa syrjäytymisvaarassa tai jotka eivät ole esim. aiemman opiskelun kautta päässeet sinuiksi tietotekniikan kanssa saavat tähän tilaisuuden. Tämä voi myös rohkaista halukkuutta hakeutua opiskelemaan vaikkapa verkko-opintoihin.

Selvittelyn alla on myös se, voisiko paikkakunnan datanomi-opiskelijoita saada kytkettyä mukaan toimintaan esim. sitä kautta että heiltä saisi tarvittaessa tukea ohjelmien asennuksessa tai käytössä tai muissa sellaisissa tilanteissa kun asiakkaan omat taidot ei riitä. Näitähän lähes jokainen tietokoneiden käyttäjä on joskus omalla kohdallaan kokenut.

4.2.4 Infot ja opetussisältöjen kehittäminen ryhmille

Suurin osa hankkeen piirissä olleista henkilöistä kevätlukukaudella 2005 Piekämäen seudulla on ollut mukana joko hankkeen toiminnasta järjestetyissä infoissa (yli 70 henkilöä), tai sitten he ovat osallistuneet koulutukseen erilaisesta oppijuudesta, työpaikkaohjaajana toimimisesta, oppimisvalmiuksista ja alisuoriutumisesta. Näitä ovat pääasiassa Diakonia-ammattikorkeakoulu/ Piek-

sämäen yksikön opiskelijat (yli 100 henkilöä) ja muutama ryhmä Sisälähetysseuran Oppilaitoksella. (Ylönen, Tonteri & Karjalainen 2005.)

Infoja on pidetty pääasiassa erilaisissa työnhakuun valmentavissa ryhmissä, ja eri opiskelijaryhmissä. Tämä on tärkeää siksi että hankkeen toimijat saavat ”kasvot”. On paljon helpompi ottaa kontaktia sellaisiin ihmisiin, joita on aikaisemmin tavannut ja jotka ovat käyneet esittelemässä toimintaansa.

Infojen lisäksi on joidenkin (lähinnä oppisopimusryhmien ja työvoimakoulutusryhmien kanssa) keskusteltu erilaisesta oppijuudesta ja käyty läpi ryhmäläisten erilaisia tapoja oppia sekä oppimiskokemuksia. Kertynyttä tietoa on välitetty myös ko. ryhmän vastaaville opettajille ja sitä on käsitelty yhdessä ryhmän kanssa. Tämä on tärkeää siksi, että opiskelijat tiedostavat sen, miten monella tapaa asioita hahmotamme ja miten erilaisia työskentelytapoja meillä on. Ehkä tämä auttaa myös tiimityöskentelyn sujumiseen; tiimityöskentelyähän sisältyy lähes kaikkeen koulutukseen nykyisin.

Näiden lisäksi eri ryhmissä on pyydettyä käyty pitämässä luentoja aiheeseen liittyvistä teemoista, kuten erilaisista oppijoista ja alisuoriutumisesta. Koska projektin tavoitteena on antaa valmiuksia valmistuville opiskelijoille huomioida aikuisten ohjaamisen tarpeita työelämässä, on projektipäällikkö käynyt kouluttamassa opiskelijoita tästä temasta (minä työpaikkaohjaajana) ja tarkoituksena on myös jatkaa tätä työtä vastaisuudessa.

4.3 Moniammatillinen verkostotyöskentely

Hankkeen roolia voisi kuvailla katalysaattoriksi. Tarkoitus on saattaa yhteen kaikki aikuisten oppimisesta, ohjauksesta ja koulutuksesta kiinnostuneet tahot ja luoda yhteinen foorumi asioiden käsittelylle ja keskustelulle. Oppimistukikeskus on siten lähtökohdiltaan yksi toimija muiden joukossa. Sillä voi olla koollekutsuva, eteenpäin vievä ja asioiden tiedostamiseen tähtäävä rooli, mutta yksin toimien olisi joka tapauksessa mahdotonta saavuttaa tätä tavoitetta. Projektin alkuvaiheista lähtien ja jo sitä edeltäneen ALISA-hankkeen tiimoilta projektipäällikkö ja yhteistyöpartnerit ovat aktiivisesti tiedottaneet, ottaneet yhteyksiä ja käyneet pitämässä infoja eri tilaisuuksissa.

Jotta saataisiin aikaan yhteinen keskustelufoorumi, niin keväällä 2005 kutsuttiin koolle moniammatilliseen tapaamiseen (ks. liite 2) kaikki aikuiskoulutuksen ja aikuisten oppimisen teemoista kiinnostuneet työntekijät alueen organisaatioista. Kokoontuminen sattui aika huonoon aikaan keskelle kevätkiireitä, mutta tuolloin paikalle saapui 17 henkilöä niin työvoimatoimistosta, Kelalta, psykiatriselta poliklinikalta, sosiaalitoimesta kuin yhdestä paikkakunnan oppilaitoksestakin. Tapaamisessa tutustuimme toisiimme ja kävimme läpi erilaisia aikuisten koulutukseen ja kouluttautumiseen liittyviä kysymyksiä ja haasteita kunkin työn näkökulmasta.

Seuraava tapaaminen oli elokuussa 2005 ja tuolloin pohdimme yhdessä sitä, miten aikuisopiskelijan viikko (3.-9.10.2005) tehtäisiin Pieksämäen seudulla

näkyväksi. Syksyn aikana järjestettiin myös toinen tapaaminen ja siinä ideoitiin yhteistyön tiivistämistä ja kirkastettiin yhdessä toiminnan tavoitteita. Selvitte- lyn alle jäi työpaikkaohjaaja koulutuksen kehittäminen. Toiminta jatkuu tam- mikuussa 2006.

4.4 Muuta toimintaa

Mielestäni *oma kouluttautuminen ja omien tietojen päivittäminen* kuuluvat olennai- sena osana paitsi oman ammattitaidon ylläpitoon ja ammatilliseen kasvuun, mutta myös toimimiseen eri toimintaympäristöissä. Projekti on tarjonnut hyvät mahdollisuudet osallistua eri koulutustilaisuuksiin, jotka liittyvät niin projekti- työn ja aikuiskoulutuksenkin lukuisiin kysymyksiin.

Projektin myötä olen saanut osallistua niin EU-hankkeiden hyvien käytän- töjen, aikuiskoulutuksen ajankohtaispäiviin (jota Oppimistukikeskus oli osal- taan järjestämässä), Aikuisoppimisen ajankohtaispäiville kuin Pisan varjossa seminaariin Helsingissä. Tällaiset koulutuspäivät tarjoavat merkittävän väylän tutustua toisiin alan ihmisiin ja kuulla eri paikkakunnilta ja työyhteisöistä tule- vien näkemyksistä ja toimintatavoista. Virallisen ohjelman lisäksi saa paljon informaalista tietoa ja projektilla on mahdollisuus saada toimintaansa toisten tietoisuuteen.

Hankkeiden tulisi *näkyä myös mediassa*. Hankkeen puitteissa onkin aikai- semmin toteutettu viisiosainen radio-ohjelmasarja. Hanke on ollut myös esillä Aikuisopiskelijan viikon toritapahtumassa ja tähän teemaviikkoon liittyen myös eri tiedotusvälineissä, lehdissä sekä pienessä radiohaastattelussa.

Hankkeesta on myös julkaistu esite, joka löytyy Oppimistukikeskus- projektin nettisivuilta (Oppimistukikeskus – Apua oppimiseen ja rohkeutta työelämään 2005). Tosin suorat henkilökohtaisesti pidetyt infot aikuisopiskelija- ryhmille, työnhakuvalmennusryhmille ja läsnäolo työvoimatoimiston järjestä- mässä alkuinfossa työttömille työnhakijoille, ovat toimineet tärkeänä väylänä tiedottaa hankkeen toiminnasta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista, kuten jo aikaisemmin totesin. Kyseisillä Oppimistukikeskus-projektin nettisivuilla on julkaistu myös hankkeen väliraportit ja -arvioinnit. Hankkeen seuraava välira- portti syksyn 2005 toiminnasta on työn alla ja valmistunee helmikuussa 2006, ja se tulee löytymään myös kyseisiltä hankkeen nettisivuilta.

5 ARVIOINTIA JA JATKOSUUNNITELMIA

Kuten aiemmin mainitsin, tämä raportti ei kata kaikkea hankkeen puitteissa tehtyä työtä, koska tämä on suunnattu osaksi ohjauksen opintojani. Silti se tarjoaa Pieksämäen seudulla tehdystä työstä varsin seikkaperäisen ja yksityiskohdallaisenkin kuvauksen. Toiminnan kuvauksen ulkopuolelle ovat jääneet ne toiminnot joissa en itse juurikaan ole projektin puitteissa ollut mukana. Näitä ovat muun muassa lisäohjausresurssista tiedottaminen ja sen käyttöönotto eräässä toisen asteen oppilaitoksessa, joihinkin työvoimakoulutuksiin valitsematta jääneiden kanssa tehdyt suunnitelmat/ ohjaukset ja työpaikkaohjaaja- sekä työpaikkakouluttajakoulutukset, jota on toteutettu yhteistyössä Pieksämäen ammattiopiston ja Sisälähetysseuran oppilaitoksen kanssa.

Hankkeella on ollut kiinnostusta ja kysyntää seutukunnalla ja laajemmaltikin. Elinikäisen oppimisen tukijalaksi tarvitaan elinikäistä ohjausta, kuten professori Marjatta Lairio 14.12.2005 Jyväskylässä ohjauksen koulutuksen päätösluennossaan totesi. Elinikäisen ohjauksen tarve on tunnustettu ja ohjausta ja sen tarvetta on hyvä tarkastella myös kokonaisuutena yhteiskunnassamme toteutuvana järjestelmänä eikä ainoastaan oppilaitoksissa toteutuvana ohjauksena, joka toki sekin on ensiarvoisen tärkeää. Yhtenä tärkeänä kysymyksenä on myös se, kuinka saatavilla oleva ohjaus vastaa ohjauksen tarpeisiin. Kukin toimijataho toimii omassa sektorissaan ja rahoituskuvioissaan, ja myös ohjauksen saatavuus rajoittuu usein virka-aikoihin ja toimistoihin. Kuten Pirttiniemi (2004) totesi, tällöin ohjaus ei välttämättä kohtaa sitä tarvitsevia tai ohjauksen saatavuus ei ole sitä tarvitseville paras mahdollinen. Oppimistukikeskus - projekti on osaltaan tarjonnut ohjausta yli oppilaitosrajojen ja joustavuutta on ollut tarvittaessa myös ajan ja paikan suhteen.

Tämänkaltaisten hankkeiden yhtenä arvona voidaan pitää sitä, että se tekee ohjauksen näkyvät ja näkymättömät katkoskohdat paremmin tiedostetuiksi ja vastaa osaltaan niistä nouseviin tarpeisiin. Kokonaiskuvan hahmottaminen jatkuu hankkeen loppuun saakka ja saanee myös loppuarvioinnissa tilaa. Vielä tässä vaiheessa tuntuu siltä, että kokonaisuuden hahmottamiseen tarvitaan aikaa ja etäisyyttä. Voisin verrata hanketta myös mustekalaan, jonka lonkerot

ovat ujuttautuneet syväälle toimintaympäristöönsä, ollen apuna siellä missä tarvitaan, mutta samalla hahmottaen kokonaisuudeksi niitä kysymyksiä joissa ohjauksen tai ohjausjärjestelmän luonnin tarvetta on ilmennyt. Itse mustekala on tosin lonkeroita lukuun ottamatta vielä osittain näkymätön. Koko hanke on luonteeltaan vahvasti sellainen että se rakentuu käytännön kautta ja peilautuu teoriapohjaan edetessään. Toivottavasti tämä linkitys vielä vahvistuu, sillä nyt se vielä mielestäni varsin ohut. Voi myös olla mahdollista, että itse hanketta ei ole tarkoitukseen tehdä tutkimuksellisista lähtökohdista käsin, jolloin koko kysymys ei ole niin oleellinen.

Hanke on mainittu erilaisissa alueellisissa ja oppilaitosten strategioissa, mikä lisää hankkeen näkyvyyttä seutukunnalla. Muun muassa Etelä-Savon aikuiskoulutuksen alueellisessa toimenpideohjelmassa (2005) mainitaan Oppimistukikeskus yhdeksi vastuulliseksi aikuisten ohjauksen ja opiskelussa tukemisen tahoksi. Hankkeen ohjausryhmä on esittänyt, että hankkeelle haetaan jatkoa ja rahoituskanavia sekä yhteistyötahoja selvitetään kevään 2006 aikana.

Hankkeessa mukana oleminen on ollut mielenkiintoista eikä mikään päivä ole ollut toisensa kaltainen. Sen sijaan varsinaisen kehittämishankkeen kirjoittaminen on välillä tuntunut jäävän arjen toimintojen jalkoihin ja sille on pitänyt varata oma rauhallinen tilansa työpäivien jälkeen.

6 POHDINTAA

Kuten johdannossa totesin, aluksi olo oli kuin hyppääminen liikkeessä olevaan junaan. Tällä hetkellä kuitenkin tuntuu siltä, että tavoitin junan, pääsin sen ohjaimiin ja pystyn osaltani vaikuttamaan junan määränpäähän. On hyvä muistaa että hanke jatkuu edelleen ainakin vuoden 2006 loppuun, joten aikaa jatkaa jo käynnissä olevia prosesseja ja suunnata niitä edelleen on täysin mahdollista. Tämä hanke on paljon monimuotoisempi kuin ensi alkuun arvelin ja se on poikkinut myös paljon uusia ideoita, joiden elinkelpoisuutta ja toimivuutta voidaan lähteä tutkimaan ja kokeilemaan.

Hankkeen monimuotoisuus antaa tilaa ideoinnille ja luovuudelle, joskin mitalin toisena puolena on vaara hajanaisuudesta ja pirstaleisuudesta. Se on kuitenkin pieni vaara kun lähtökohtana on vahvaan eettiseen periaatteeseen nojaava tavoite kaikkien aikuisten yhtäläisestä oikeudesta ja aidosta mahdollisuudesta kouluttautua ja tuntea itsensä hyväksytyksi ja täysivaltaiseksi jäseneksi yhteiskuntamme eri instanssien viidakossa. Joskus kuitenkin ”viidakkopolut” tahtovat peittyä varjostavien lehvien ja esteiden sisään, jolloin tarvitaan ohjausta ja tukea löytää polut ja kokeilla uusiakin reittejä. Onko meillä aikuisten ohjauksessa mukana olevilla omia merkitysperspektiivin vääristymiä siinä suhteessa että uskomme tarjolla olevien vaihtoehtojen ja mahdollisuuksien olevan kaikille samalla tavoin avoimia, mutta emme välttämättä tiedosta kaikkia niitä esteitä ja haasteita, jotka näihin mahdollisuuksiin tarttumista vaikeuttavat. Samoin on varmasti monia niitä, jotka eivät ajattele vaihtoehtoja samalla tavalla ”mahdollisuuksina”. Ehkä ne eivät vain sovi tai ole merkityksellisiä kyseisen yksilön elämänculussa.

Näiden uusien polkujen raivaamiseen Oppimistukikeskus-projekti kuitenkin toiminnallaan tähtää. Ne, mitkä toimintamuodot jäävät elämään ja mitkä karsiutuvat näyttää vain aika ja käytännön osoittama tarve. Tämä on yksi toimintatutkimukselle tyypillinen piirre; aina spiraalin etenemissuuntaa ei täysin voi ennakoita ja hyvä niin.

Kehittämishankkeen menetelmät ovat vahvasti toiminnallisuuteen perustuvia, joten itsensä on pitänyt laittaa rohkeasti likoon. On lähdettävä liikkeelle, otettava yhteyksiä ja kokeiltava uutta. Joskus toiminta lähtee hyvin käyntiin ja

ohjaaja voi kokea olevansa lähes sosiokulttuurisen innostajan jäljillä, toisinaan on taas myönnettävä että aika ei ole vielä kypsä tämänkaltaiselle toiminnalle tai sille ei tällä hetkellä ole tarvetta.

Onnismaa (2003, 245,246) pohtii tutkimuksessaan sitä kuinka monet yksilöt voivat olla nykyisin varsin hahmottomassa tilassa. Tällöin ei ole merkitystä sillä onko ihminen työtön, työssä tai millainen koulutus pohja hänellä on. Muutokset ovat saaneet yksilön normaalina pidetyn elämänkaaren murtumaan, katkeilemaan ja halkeamaan, jolloin voi olla vaikeaa nähdä mennyttä tai tulevaa. Ilman ohjausta ja tilanteiden yhteistä tulkintaa voi siten olla vaikeaa siirtyä vaiheesta toiseen yli murrosten ja katkoskohtien. Yksilö myös tarvitsee toisia uusien merkitysten etsimisessä ja luomisessa. Tarvitaan siis runsaasti tilaa ja aikaa sekä turvallista sosiaalista ympäristöä käsitellä asioita ja luoda uusia merkityksiä. (Onnismaa 2003, 245,246.) Oppimistukikeskus - projekti on parhaimmillaan toiminut yhtenä tällaisena väylänä, joka on tukenut yksilön elämän jäsentämistä ja näiden murroskohtien yli kulkemista myös yli sektorirajojen.

Oma roolini hankkeessa on ollut lähinnä sisältöjen toteuttaja, mutta joiltakin osin myös ideoija. Hankkeen myötä on varmasti tapahtunut paljon ammatillista kasvua ja kehittymistä etenkin ohjauksellisissa kysymyksissä. Tämä siksi, että koulutuksen myötä ohjaustilanteet ovat olleet jatkuvan tietoisien kehittämisen ja reflektoinnin kohteena. Samoin yhteiskuntamme palvelu- ja toimintajärjestelmien tuntemus on kasvanut ja olen saanut tutustua seutukuntamme joihinkin toimijoihin myös henkilökohtaisesti. Projektissa toimiminen on mielestäni luontevasti tukenut myös muita työtehtäviäni Diak:ssa. Kaiken kaikkiaan tämänkaltaiset hankkeet avaavat väylän oman ja organisaation toiminnan kehittämiseksi, mutta ennen kaikkea myös vaikuttamiselle, jolla koulutuksellista ja sosiaalista tasa-arvoa luodaan ja ylläpidetään.

LÄHTEET

- ALISA – Aikuisten oppimisvalmiuksien kehittämishanke Etelä-Savossa 2004. (julkaisematon raportti.)
- Etelä-Savon aikuiskoulutuksen alueellinen toimenpideohjelma. 2005. Itä-Suomen lääninhallituksen julkaisuja nro 107.
- Forsander, A. 2002. Luottamuksen ehdot. Maahanmuuttajat 1990-luvun suomalaisilla työmarkkinoilla. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 39/2002. Helsinki: Väestöntutkimuslaitos, Väestöliitto.
- Heikkinen, H. L. T. & Jyrkämä, J. 1999. Mitä on toimintatutkimus? Teoksessa H. Heikkinen, R. Huttunen & P. Moilanen (toim.) Siinä tutkija missä tekijä. Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja, Jyväskylä: PS-kustannus ja Atena, 25-62.
- Kauppila, R. A. 2003. Opi ja opeta tehokkaasti. Psyykinen valmennus oppimisen tukena. Juva: PS-kustannus.
- Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Muutoksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino.
- Mezirow, J. 1998. Kriittinen reflektio uudistavan oppimisen käynnistäjänä. Teoksessa J. Mezirow et. al. (toim.) Uudistava oppiminen. Kriittinen reflektio aikuiskoulutuksessa. 3. painos. Suomentaja Leevi Lehto. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- NOSTE-ohjelma. (<http://www.noste-ohjelma.fi/fin/default.asp>. 15.6.2005).
- Ojanen, S. 2000. Ohjauksesta oivallukseen. Ohjausteorian kehittelyä. Helsingin yliopiston Tutkimus- ja koulutuskeskus Palmenia. Oppimateriaaleja 99. Saarijärvi: Palmenia-kustannus.
- Onnismaa, J. 2003. Epävarmuuden paluu. Ohjauksen ja ohjausasiantuntijuuden muutos. Kasvatustieteellisiä julkaisuja no: 91. Joensuun yliopisto.
- Oppimistukikeskus – Apua oppimiseen ja rohkeutta työelämään. 2005. (<http://pieksamaki.diak.fi/oppimistukikeskus>).
- Pirttiniemi, J. 2004. Ohjausta koulutukseen vai elämään? Teoksessa J. Onnismaa, H. Pasanen., & T. Spanger, (toim.) Ohjaus ammattina ja tieteenalana 3. Opetus 2000. Juva: PS-kustannus, 50-61.
- Ylönen, M. 2004. Aikuisten oppimisvalmiuksien kehittämishanke, Oppimistukikeskus-projekti. ESR-projektikoodi: S01432. Väliraportti 1.1.2004-30.6.2004. (http://pieksamaki.diak.fi/oppimistukikeskus_raportit).
- Ylönen, M., Tonteri, K., Väisänen, A., Koli, A. & Karjalainen, E. 2005. Aikuisten oppimisvalmiuksien kehittämishanke, Oppimistukikeskus-projekti. ESR-projektikoodi: S01432. Väliraportti 1.7.-31.12.2004. (http://pieksamaki.diak.fi/oppimistukikeskus_raportit).
- Ylönen M., Tonteri K. & Karjalainen E. 2005. Aikuisten oppimisvalmiuksien kehittämishanke, Oppimistukikeskus-projekti. ESR-projektikoodi: S01432. Väliraportti 1.1.-30.6.2005. (http://pieksamaki.diak.fi/oppimistukikeskus_raportit).

Liite 1

Diak

DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULU

12.9.2005

TERVETULOA

mukaan maahanmuuttajille ja Suomessa asuville ulkomaalaisille tarkoitettuun keskustelu- ja harrastusryhmään.

Infotilaisuus asiasta järjestetään Pieksämäen työvoimatoimistossa maanantaina 19.9.2005 klo 13 - 14.30. Infon yhteydessä on myös kahvitarjoilu! Tule ja pyydä kaverisikin mukaan!

Ajatuksena on että ryhmässä saa käytännön harjoitusta suomen kielen puhumisessa, tutustutaan toisiin ihmisiin ja seutukunnan tarjoamiin harrastusmahdollisuuksiin.

Ryhmät järjestetään Oppimistukikeskus-projektin ja Pieksämäen työvoimatoimiston kanssa yhteistyössä. Kaikki kiinnostuneet (myös ne, jotka eivät pääse mukaan infotilaisuuteen) voivat ottaa yhteyttä:

Paula Simonen

puh. 010 6041 784

Pieksämäen työvoimatoimisto

Sirpa Ylönen

gsm. 050-569 5397

Oppimistukikeskus-projekti

Yhteystiedot: Sirpa Ylönen ~ projektityöntekijä ~ Aikuisten oppimisvalmiuksien kehittämishanke, Oppimistukikeskus-projekti (S01432), 1.1.2004-31.12.2006

Diak, Pieksämäen yksikkö ~ Huvilakatu 31, 76 130 PIEKSÄMÄKI ~

Email: sirpa.ylonen@diak.fi ~ Puh. 050-569 5397

Liite 2

*Tervetuloa yhteistyötapaamiseen
"Asiakastyö, ohjaaminen, aikuiskoulutus ja
oppimisvalmiudet"*

Ke 25. 05. 2005, klo 14 – 15.30
Kahvitarjoilu klo 13.30
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Pieksämäen yksikkö
B-rakennus, luokka 21

- *Kaipaatko asiakastyön arjessa tietoa aikuisten opiskelumahdollisuuksista ja oppimisvalmiuksista?*
- *Kaipaatko asiakas- ja ohjaustyön tueksi sekä keskustelukentäksi moniammatillista verkostoa?*

Tutustutaan, vahvistetaan ja rakennetaan yhteistyötä sekä vuorovaikutusta asiakastyön ja ohjauksen tueksi.

Tervetuloa ja pyydä myös työtoveritasi mukaan!

*Yhteistyöterveisin
Merja Ylönen ja Sirpa Ylönen
Aikuisten oppimisvalmiuksien kehittämishanke
Oppimistukikeskusprojekti (501432)*

Ilmoittautumiset keskiviikkoon 18.5. 2005 mennessä
ja lisätietoja hankkeeseen ja tapaamiseen liittyen:

merja.ylonen@diak.fi

Merja Ylönen ~ Projektipäällikkö ~ Oppimistukikeskus-projekti ~ Diak, Pieksämäen yksikkö

Huvilakatu 31, 76 130 PIEKSÄMÄKI ~ Email: merja.ylonen@diak.fi ~ Puh. 0500 – 523 702